

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRẦN THỊ MAI HƯƠNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ CÁC LOẠI HÌNH
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN
THÀNH PHỐ UÔNG BÍ, TỈNH QUẢNG NINH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRẦN THỊ MAI HƯƠNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ CÁC LOẠI HÌNH
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN
THÀNH PHỐ UÔNG BÍ, TỈNH QUẢNG NINH**

**Ngành: Quản lý đất đai
Mã số: 8.85.01.03**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. NGUYỄN THẾ ĐẶNG

Thái Nguyên - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là kết quả nghiên cứu của tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ trong quá trình thực hiện luận văn đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn đã chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày ... tháng năm 2019

Tác giả luận văn

Trần Thị Mai Hương

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thiện luận văn tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình, sự đóng góp quý báu của nhiều cá nhân và tập thể.

Trước hết, tôi xin trân trọng cảm ơn GS.TS. Nguyễn Thế Đăng - Giảng viên Đại học Nông lâm Thái Nguyên đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo tôi trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự góp ý chân thành của các thầy, cô giáo khoa Quản lý tài nguyên, Phòng đào tạo - Đại học Nông lâm Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi thực hiện và hoàn thành đề tài. Tôi xin trân trọng cảm ơn Ủy ban nhân dân thành phố Uông Bí, tập thể Phòng Tài nguyên và Môi trường, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Chi cục thống kê, cấp ủy, chính quyền và bà con nhân dân các xã, phường trong thành phố Uông Bí đã giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài trên địa bàn. Tôi xin cảm ơn đến gia đình, người thân, các cán bộ đồng nghiệp và bạn bè đã động viên, giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình thực hiện đề tài này.

Do hạn chế về mặt thời gian và điều kiện nghiên cứu, nên luận văn này của tôi chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các nhà khoa học, các thầy, cô giáo và các bạn đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện hơn.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2019

Tác giả luận văn

Trần Thị Mai Hương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
3. Ý nghĩa của đề tài nghiên cứu.....	2
3.1. Ý nghĩa khoa học	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn.....	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Đất và vai trò của đất đối với sản xuất nông nghiệp.....	3
1.1.1. Khái niệm đất	3
1.1.2. Vai trò của đất trong nông nghiệp.....	3
1.2. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và phân loại hiệu quả sử dụng đất.....	4
1.2.1. Khái niệm hiệu quả sử dụng đất.....	4
1.2.2. Phân loại hiệu quả sử dụng đất	5
1.3. Đặc điểm, phương pháp, đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	8
1.3.1. Đất nông nghiệp và quan điểm sử dụng đất nông nghiệp	8
1.3.2. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	12
1.4. Tình hình nghiên cứu nâng cao hiệu quả về sử dụng đất trên Thế giới và Việt Nam.....	16
1.4.1. Các nghiên cứu về sử dụng đất nông nghiệp trên Thế giới	16
1.4.2. Những nghiên cứu về nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp ở Việt Nam ...	18
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU .23	
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	23
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	23
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội ảnh hưởng đến sử dụng đất nông nghiệp thành phố Uông Bí	23
2.2.2. Đánh giá hiện trạng các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn thành phố Uông Bí	23
2.2.3. Đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp thành phố Uông Bí theo các tiểu vùng.....	23

2.2.4. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất nông nghiệp có hiệu quả và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp của thành phố Uông Bí	23
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	24
2.3.1. Phương pháp thu thập số liệu	24
2.3.2. Phương pháp điều tra phỏng vấn nông hộ	24
2.3.3. Phương pháp thống kê, xử lý số liệu.....	25
2.3.5. Phương pháp đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	25
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	27
3.1. Điều kiện tự nhiên, tài nguyên, cảnh quan môi trường.....	27
3.1.1. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	27
3.1.2. Điều kiện kinh tế-xã hội.....	34
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến sản xuất nông nghiệp thành phố Uông Bí	35
3.2. Đánh giá thực trạng các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn thành phố Uông Bí	36
3.2.1. Đánh giá thực trạng sử dụng đất	36
3.2.2. Thực trạng sử dụng đất nông nghiệp của thành phố Uông Bí	39
3.2.3. Đặc điểm một số loại hình sử dụng đất của thành phố Uông Bí	41
3.3. Đánh giá hiệu quả một số loại hình sử dụng đất nông nghiệp thành phố Uông Bí theo các tiêu vùng.....	46
3.3.1. Hiệu quả kinh tế	46
3.3.2. Hiệu quả xã hội	57
3.3.3. Hiệu quả môi trường	64
3.4. Lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất .	67
3.4.1. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất nông nghiệp có hiệu quả.....	67
3.4.2. Các giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp thành phố Uông Bí	73
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	76
1. Kết luận	76
2. Đề nghị.....	77
TÀI LIỆU THAM KHẢO	78
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Phân cấp các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả kinh tế:	26
Bảng 3.1. Thống kê lao động thành phố giai đoạn năm 2015 - 2018	34
Bảng 3.2. Hiện trạng sử dụng đất năm 2018 Thành phố Uông Bí.....	37
Bảng 3.3. Biến động quỹ đất của thành phố Uông Bí giai đoạn năm 2014 – 2018..	38
Bảng 3.4. Diện tích và cơ cấu sử dụng đất nông nghiệp thành phố Uông Bí năm 2018	39
Bảng 3.5. Biến động diện tích đất nông nghiệp giai đoạn 2014 - 2018.....	40
Bảng 3.6. Một số loại hình sử dụng đất chính tiểu vùng 1 thành phố Uông Bí.....	42
Bảng 3.7. Một số loại hình sử dụng đất chính tiểu vùng 2 thành phố Uông Bí.....	43
Bảng 3.8. Một số loại hình sử dụng đất chính tiểu vùng 3 thành phố Uông Bí.....	44
Bảng 3.9. Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 1 của thành phố Uông Bí.....	47
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 1 thành phố Uông Bí	48
Bảng 3.11. So sánh hiệu quả kinh tế giữa các LUT theo phân cấp của bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn	49
Bảng 3.12. Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 2 của thành phố Uông Bí.....	50
Bảng 3.13. Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 2 thành phố Uông Bí	51
Bảng 3.14. So sánh hiệu quả kinh tế giữa các LUT theo phân cấp của bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn	52
Bảng 3.15. Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 3 của thành phố Uông Bí...	53
Bảng 3.16. Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 3 thành phố Uông Bí	54
Bảng 3.17. So sánh hiệu quả kinh tế giữa các LUT của tiểu vùng 3 theo phân cấp của bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn.....	55
Bảng 3.18. Tổng hợp hiệu quả kinh tế các LUT của thành phố	57
Bảng 3.19. Hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất tại tiểu vùng 1	58
Bảng 3.20. Hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất tại tiểu vùng 2.....	59
Bảng 3.21. Hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất tại tiểu vùng 3.....	60
Bảng 3.22. Tổng hợp hiệu quả xã hội các LUT của thành phố Uông Bí.....	61
Bảng 3.23. Mức độ chấp nhận của người dân với loại hình sử dụng đất hiện tại.....	63
Bảng 3.24. Phân cấp mức độ đánh giá hiệu quả môi trường sử dụng đất.....	64

Bảng 3.25. Tình hình sử dụng bảo vệ thực vật cho một số cây trồng chính thành phố Uông Bí.....	66
Bảng 3.26. Định hướng các kiểu sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2022 của tiểu vùng 1	68
Bảng 3.27. Định hướng các kiểu sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2022 của tiểu vùng 2	70
Bảng 3.28. Định hướng các kiểu sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2020 của tiểu vùng 3	72

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

TT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	BVTV	Bảo vệ thực vật
2	CNNN	Cây công nghiệp ngắn ngày
3	CNXH	Chủ nghĩa xã hội
4	CPTG	Chi phí trung gian
5	DT	Diện tích
6	GTSX	Giá trị sản xuất
7	GTNC	Giá trị ngày công
8	HQĐV	Hiệu quả đồng vốn
9	LĐ	Lao động
10	LUT	Loại hình sử dụng đất
11	LX – LM	Lúa xuân - lúa mùa
12	SL	Sản lượng
13	STT	Số thứ tự
14	SXNN	Sản xuất nông nghiệp
15	TB	Trung bình
16	TNHH	Thu nhập hỗn hợp

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là nguồn tài nguyên vô cùng quý giá mà thiên nhiên ban tặng cho con người. Đất đai là nền tảng để định cư và tổ chức các hoạt động kinh tế xã hội, nó không chỉ là đối tượng lao động mà còn là tư liệu sản xuất không thể thay thế được, đặc biệt là đối với sản xuất nông nghiệp. Việc sử dụng đất có hiệu quả và bền vững đang trở thành vấn đề cấp thiết với mỗi quốc gia, nhằm duy trì sức sản xuất của đất đai cho hiện tại và cho tương lai.

Nông nghiệp là hoạt động sản xuất cổ nhất và cơ bản nhất của loài người, hầu hết các nước trên thế giới đều phải xây dựng một nền kinh tế trên cơ sở phát triển nông nghiệp dựa vào khai thác tiềm năng của đất, lấy đó làm bàn đạp cho việc phát triển các ngành khác. Vì vậy, tổ chức sử dụng nguồn tài nguyên đất hợp lý, có hiệu quả cao theo quan điểm sinh thái và phát triển bền vững đang trở thành vấn đề mang tính toàn cầu. Mục đích của việc sử dụng đất là làm thế nào để bắt nguồn tư liệu có hạn này mang lại hiệu quả kinh tế, hiệu quả sinh thái, hiệu quả xã hội cao nhất, đảm bảo lợi ích trước mắt và lâu dài. Nói cách khác, mục tiêu hiện nay của loài người là phân đấu xây dựng một nền nông nghiệp toàn diện về kinh tế, xã hội, môi trường một cách bền vững.

Đối với Việt Nam, là quốc gia đất chật, người đông, là nước có diện tích đất bình quân trên đầu người thấp, đời sống của đại bộ phận nhân dân dựa vào sản xuất nông nghiệp (SXNN), thêm vào đó quá trình đô thị hóa và sự gia tăng dân số đã gây áp lực mạnh mẽ đến việc chuyển đổi mục đích sử dụng đất làm cho diện tích đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp, thì đất đai lại càng quý giá hơn. Vì vậy việc sử dụng, khai thác có hiệu quả các loại quỹ đất hiện có là việc làm hết sức có ý nghĩa.

Thành phố Uông Bí nằm ở phía Tây Nam của tỉnh Quảng Ninh, có tổng diện tích tự nhiên là 25.546,40 ha chiếm 4,03% tổng diện tích tự nhiên của tỉnh Quảng Ninh, trong đó diện tích nhóm đất nông nghiệp là 19.560,49 ha. Đây là nguồn tài nguyên quan trọng, là tiền đề cơ bản để phát triển kinh tế - xã hội của thành phố. Cùng với nhu cầu phát triển kinh tế, xã hội, trong những năm tới, quỹ đất của thành phố sẽ có sự chuyển dịch mạnh mẽ theo hướng một bộ phận diện tích đất nông nghiệp sẽ chuyển cho các nhu cầu phát triển công nghiệp, dịch vụ, giao thông, mạng lưới cơ sở hạ tầng và cấp đất ở cho người dân. Việc thu hồi đất sản xuất nông nghiệp